

תקנות המים (מניעת זיהום מים) (מערכת להולכת שפכים), התשע"ב-2011¹

בתוקף סמכויותיי לפי סעיף 20ד(א)(2) לחוק המים, התשי"ט-1959 (להלן – החוק), סעיף 5 לחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961, וסעיף 62 ב(א) לפקודת בריאות העם, 1940, לאחר התייעצות עם מועצת הרשות הממשלתית למים ולביוב ועם שר הבריאות, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. מטרת תקנות אלה למנוע דליפה ממערכת הולכת שפכים כדי להגן על מקורות המים, מערכות אקולוגיות, המגוון הביולוגי ומשאבי טבע אחרים ולמנוע מפגעים סביבתיים, והכל בין השאר באמצעות הטלת חיובים וקביעת הוראות בהתאם להוראות תקנות אלה.

מטרה

2. בתקנות אלה –

הגדרות

"אזור מגן" – כהגדרתו בתקנות בריאות העם (תנאים תברואיים לקידוח מי שתייה), התשנ"ה-1995;

"בעל" או "מחזיק" של נכס – כהגדרתם בחוק הרשויות המקומיות (ביוב), התשכ"ב-1962;

"דליפה" – כל טפטוף, שחרור או זרימה של שפכים לסביבה ממערכת הולכת שפכים;

"הממונה" – מי שהשר להגנת הסביבה מינה מבין עובדיו משרדו לעניין תקנות אלה, כולן או מקצתן;

"מנהל רשות המים" – מנהל הרשות הממשלתית למים ולביוב שמונה לפי סעיף 124 יט לחוק;

"מערכת הולכת שפכים" או "מערכת" – קווי צנרת לרבות מחברים, תחנות שאיבה וקווי סניקה, על כל מיתקניהם, המשמשים לאיסוף ולהולכת שפכים;

"מערכת ניקוז" – מערכת צינורות ותעלות הפועלת לצורך ניקוז כהגדרתו בחוק הניקוז וההגנה מפני שיטפונות, התשי"ח-1957;

"מפגע סביבתי" – כהגדרתו בתקנות חופש המידע (העמדת מידע על איכות הסביבה לעיון הציבור), התשס"ט-2009;

"מקור מים" – כהגדרתו בסעיף 20 א לחוק;

"משך קיום" – משך קיומו של קו צנרת כמפורט בטור ב' בתוספת;

1. ק"ת 7057, התשע"ב (8.12.2011), עמ' 242.

"קו צנרת" – צינורות או מובלים לאיסוף והולכת שפכים, למעט קו צנרת פרטי של בעל או מחזיק של נכס;

"קו ראשי" – קו צנרת שקוטרו עולה על 8 אינצ';

"רשות בריאות" – עובד משרד הבריאות שמינה המנהל הכללי של משרד הבריאות לעניין תקנות אלה, כולן או מקצתן;

"רשות מקומית" – עירייה, מועצה מקומית, מועצה אזורית או ועד מקומי הנמצא בתחומה, איגוד ערים, אגודת מים או חברה כהגדרתה בסעיף 2 לחוק תאגידי מים וביוב, התשס"א-2001 (להלן – חוק תאגידי מים וביוב), לפי העניין;

"שפכים" – פסולת נוזלית או פסולת המורחקת בהורמה, לרבות מוצקים בתרחיף ומוצקים מומסים;

"תחנת שאיבה" – מיתקן על כל מרכיביו המשמש, בין השאר, להעברת שפכים ממקום אחד במערכת הולכת שפכים, למקום אחר בה.

3. רשות מקומית תפעיל ותתחזק מערכת הולכת שפכים שבבעלותה או בהחזקתה, בכל עת, לפי הוראות תקנות אלה, באופן יעיל ואמין, ותבטיח מניעת דליפה ומפגעים סביבתיים.

הובת תפעול
ואחזקה של מערכת
הולכת שפכים

4. (א) בתקנה זו –
"רשות מקומית מסלקת" – רשות מקומית המסלקת שפכים, בין השאר, באמצעות מערכת הולכת שפכים שאינה בבעלותה או בהחזקתה;
"רשות מקומית קולטת" – רשות מקומית הקולטת את השפכים של רשות מקומית מסלקת במערכת הולכת שפכים שבבעלותה או בהחזקתה.

הובת תיאום
ודיווח בין רשויות
מקומיות

(ב) רשות מקומית מסלקת תבצע את כל אלה:

(1) תדווח מבעוד מועד לרשות מקומית קולטת על כל שינוי משמעותי בכמות השפכים שהיא מסלקת ותתאם זאת עמה;

(2) תתאם עם רשות מקומית קולטת כל שינוי במערכת שבבעלותה או בהחזקתה העלול לגרום לדליפה או למפגעים סביבתיים במערכת של רשות מקומית קולטת;

(3) תתאם עם רשות מקומית קולטת ביצוע תכניות לפי תקנה 6(א)(1) עד (3), או תכניות לשיקום ולפיתוח מערכת ביוב שהכינה חברה כהגדרתה בסעיף 2 לחוק תאגידי מים וביוב, שאישר הממונה כמשמעותו בסעיף 110(א) לחוק תאגידי מים וביוב (בתקנות אלה – הממונה על התאגידיים) לפי סעיף 112 לחוק האמור, לפי העניין, ככל הנדרש לשם מניעת דליפה ומפגעים סביבתיים.

(ג) רשות מקומית קולטת תרווח מיידית לרשות מקומית מסלקת בדבר כל שינוי במערכת שבבעלותה או בהחזקתה העלול לגרום לדליפה או למפגעים סביבתיים, ותתאם עמה ביצוע תכניות לפי תקנה 6(א)1 עד (3), או תכניות לשיקום ולפיתוח מערכת ביוב שהכינה חברה כאמור בתקנת משנה (ב)3, שאישר הממונה על התאגידים לפי סעיף 112 לחוק האמור, לפי העניין, ככל הנדרש לשם מניעת דליפה ומפגעים סביבתיים.

5. (א) רשות מקומית שבבעלותה או בהחזקתה מערכת הולכת שפכים תחזיק, בכל עת, נתונים מעודכנים על מערכת הולכת שפכים, באופן ממחושב ועל גבי מערכת מידע גאוגרפית, הכוללים את כל אלה:

חובת אחזקת
נתונים על מערכת
הולכת שפכים

- (1) תשריט קווי צנרת בקנה מידה של 1:2,500 לפחות;
- (2) סוג קו הצנרת בהתאם למפורט בטור א' בתוספת וכן פירוט מרכיבי מערכת הולכת שפכים לרבות מיתקניה, והחומרים שהיא עשויה מהם;
- (3) מועד הנחת כל קו ראשי קיים או מועד משוער של הנחת קו כאמור אם המועד המדויק שבו הונח הקו אינו ידוע;
- (4) מצב תקינותו של כל קו ראשי לפי הדירוג: "1" – טוב; "2" – מחייב ניטור קבוע; "3" – מחייב טיפול, שיקום או החלפה; דירוג כאמור ייעשה בהתאם להנחיות שיקבע הממונה אשר יכללו בין השאר התייחסות לגיל וסוג קו הצנרת, משך הקיום, כמות השפכים העוברת דרכו וסכנת חשיפת ולקרוזיה;
- (5) פירוט התאמה של חלקי מערכת הולכת שפכים לספיקות שפכים קיימות, לרבות ספיקות גבוהות יותר כתוצאה מאירועי גשם, לפי הדירוג: "1" – מתאים; "2" – גבולי; "3" – דליפה בפועל בספיקות שיא או באירועי גשם;
- (6) מיפוי חיבורי מערכות ניקוז למערכות הולכת שפכים;
- (7) מיפוי חיבורי מערכות הולכת שפכים למערכות ניקוז;
- (8) מיפוי אזורי מגן, ככל שנמצאים בתחומי מערכת הולכת השפכים.

(ב) רשות מקומית שבבעלותה או בהחזקתה מערכת הולכת שפכים הנמצאת כולה או חלקה, בתחומי רשות מקומית אחרת, תמסור נתונים כאמור בתקנת משנה (א), לרשות מקומית שבתחומה נמצאת המערכת; רשות מקומית שבתחומה מערכת הולכת שפכים שבבעלות או בהחזקת רשות מקומית אחרת, תדאג להחזקת נתונים כאמור.

(ג) נתונים כאמור בתקנת משנה (א) יהיו פתוחים לעיון הממונה, רשות הבריאות ומנהל רשות המים ויימסרו לדרישת מי מהם בכל עת.

6. (א) רשות מקומית שבבעלותה או בהחזקתה מערכת הולכת שפכים תכין ותבצע תכניות כמפורט להלן, על בסיס נתוני מערכת הולכת שפכים כאמור בתקנה 5 –

חובת הכנת
תכניות וביצוען

(1) שדרוג קו הצנרת בהתחשב בגיל קו הצנרת ביחס למשך הקיום שלו, בכמות השפכים העוברת דרכו ובסכנת חשיפתו לקורוזיה; תכנית זו טעונה את אישור הממונה; קו צנרת מסוג PVC, פוליאיתילן או פוליאסטר משוריין יוחלף בתום מועד משך הקיום שלו, אלא אם כן שוכנע הממונה, על פי בקשה בכתב של רשות מקומית, כי לא קיים חשש ממשי למפגע סביבתי או לפגיעה במערכות אקולוגיות ומשאבי טבע אחרים, ובהתחשב במצב קו הצנרת; הממונה יאריך את תקופת משך הקיום של קו הצנרת לתקופה נוספת שיקבע;

(2) ניתוק מערכת ניקוז ממערכת הולכת שפכים או ניתוק מערכת הולכת שפכים ממערכת ניקוז, שפרק הזמן לביצועו לא יעלה על שנתיים מיום תחילתן של תקנות אלה, ובכל מקרה, יבוצע הניתוק לא יאוחר משישה חודשים מרגע שהוכנה תכנית לניתוק צנרת או תעלה מסוימים של מערכת ניקוז מקו צנרת של מערכת הולכת שפכים או תכנית לניתוק קו צנרת מסוים של מערכת הולכת שפכים מצנרת או תעלה של מערכת ניקוז;

(3) פעולות חירום במקרה של דליפה בקווים ראשיים ולמניעתה; התכנית תקבע אמצעי חירום לרבות בניית קווי צנרת מקבילים, התקנת משאבות רורביות ומקפים;

(4) תחזוקה שוטפת של מערכת הולכת השפכים כאמור בתקנה 8(א), אשר תכלול בין השאר תיאור מערך הבקרה והפיקוח על תקינות קווי הצנרת, כולל תדירות הבריקות.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א)2, לעניין ניתוק מערכת ניקוז ממערכת הולכת שפכים, רשות מקומית שאינה בעלים או מחזיק של מערכת ניקוז תבטיח שלא יזרמו מי נגר למערכת הולכת השפכים שבבעלותה או בהחזקתה ותתאם תכנית לניתוק מערכת ניקוז ממערכת הולכת שפכים עם מי שבבעלותו או בהחזקתו מערכת ניקוז.

(ג) תכניות כאמור בתקנת משנה (א) ודין וחשבון על ביצוען יימסרו לממונה, לרשות הבריאות ולמנהל רשות המים, על פי דרישתם.

(ד) חברה כהגדרתה בסעיף 2 לחוק תאגידי מים וביוב, אשר הכינה תכניות לשיקום ולפיתוח מערכת ביוב לפי סעיף 23(א)2 לחוק תאגידי מים וביוב, והתכניות אושרו לפי סעיף 112 לחוק תאגידי מים וביוב על ידי הממונה על התאגידיים, יראו אותה כאילו הכינה תכניות לפי תקנה זו; עותק מתכניות כאמור ודין וחשבון על ביצוען יימסרו לממונה על פי דרישתו; הגישה חברה תכניות לפי הוראות חוק תאגידי מים וביוב כאמור בתקנה זו, והתכנית אושרה על ידי הממונה על התאגידיים לפי הוראות החוק האמור, לאחר מועד תחילת תקנה זו, יראו אותה כאילו הכינה תכניות לפי תקנה זו – החל ממועד קבלת אישור הממונה על התאגידיים; עותק מתכניות כאמור ודין וחשבון על ביצוען יימסרו לממונה על פי דרישתו.

7. רשות מקומית תחזיק ותפעיל תחנת שאיבה לשפכים לפי הנחיות שפרסם הממונה באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה, כערכונן מזמן לזמן.
- חובת תפעול ותחזוקה של תחנת שאיבה
8. (א) רשות מקומית תערוך ביקורת תקופתית של המערכת ותבצע פעולות כמפורט להלן:
- ביקורת תקופתית ותחזוקה
- (1) תתחזק באופן שוטף את מערכת הולכת השפכים באופן שימנע סתימות, דליפות ומפגעים סביבתיים, לרבות מפגעי מזיקים תברואיים;
- (2) תברוק קו צנרת שקוטרו עולה על 12 אינצ' באמצעות צילום טלוויזיה במעגל סגור או באמצעות בדיקה שוות ערך, שאישר הממונה, בתדירות של אחת לחמש שנים לפחות; הצביעו תוצאות הבדיקה על ליקויים בקו צנרת כאמור, תרווח על כך הרשות המקומית לממונה באופן מיידי והקו יוחלף או ישוקם מיד לפי דרישתו;
- (3) תערוך אחת לשנה בדיקה באמצעות צילום טלוויזיה במעגל סגור או באמצעות בדיקה שוות ערך, שאישר הממונה, בהיקף של 2 אחוזים לפחות מן הקווים הראשיים שאורך חייהם בפועל עולה על משך הקיום; הצביעו תוצאות הבדיקה על ליקויים בקו הראשי, תרווח על כך הרשות המקומית לממונה באופן מיידי והקו יוחלף או ישוקם מיד לפי דרישתו.
- (ב) הממונה או מנהל רשות המים, לאחר התייעצות ביניהם, רשאי להורות לרשות מקומית על התקנת אמצעי ניטור ובקרה במערכת הולכת שפכים לצורך מניעת דליפות, בהתחשב בין השאר בסיכון למפגע סביבתי ובמאפייני המערכת להולכת שפכים.
- (ג) רשות מקומית תשמור את נתוני הביקורת התקופתית והתחזוקה לפרק זמן שלא יפחת משבע שנים, והם יהיו פתוחים לעיון הממונה, רשות הבריאות ומנהל רשות המים, ויימסרו לדרישת מי מהם בכל עת.
- (ד) רשות מקומית תנהל יומן תפעול ותחזוקה של מערכת הולכת שפכים ותפרט בו את עבודות התחזוקה שביצעה לפי תקנת משנה (א)(1), את הדליפות במערכת הולכת שפכים וכן את ממצאי הבדיקות שביצעה בקו צנרת כאמור בתקנת משנה (א)(2) ו-(3).
- (ה) רשות מקומית תעדכן באופן שוטף את הנתונים המפורטים בתקנה 5 לפי השינויים ותוצאות הבדיקות שנערכו לפי תקנת משנה (א)(2) ו-(3).
9. רשות מקומית תקיים סיור אחד בשבוע לפחות, לאורך תוואי הקווים הראשיים בשטחים הלא בנויים ומוצאי קווי מערכת הניקוז, לשם בדיקת שלמות שוחות ומכסים וכן לאיתור דליפות, גלישות ושינויים בקרקע ותתעד את ממצאי הסיורים כאמור.
- פיקוח

10. (א) רשות מקומית תקבע נוהל לטיפול ברליפות בהתאם לעקרונות שיקבע הממונה ושיתפרסמו באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה, תפעל על פיו ותמסור אותו לממונה על פי דרישתו.

(ב) במקרה של דליפה בקו צנרת, לרבות קו צנרת פרטי של בעל או מחזיק של נכס, תנקוט רשות מקומית אמצעים להפסקתה המיידית, ותתקן את קו הצנרת למניעת זיהום מים ומפגעים סביבתיים, לפי סמכויותיה על פי כל דין.

(ג) התגלתה דליפה מתחנת שאיבה או מקו ראשי, תפעל רשות מקומית כמפורט להלן:

(1) תדווח על הדליפה בלא דיחוי, לרבות באמצעות הטלפון -

(א) לממונה;

(ב) לרשות הבריאות, אם הדליפה היא באזור מגן או לים;

(ג) למנהל רשות המים, אם הדליפה היא למקור מים או בסמוך לו או באזור מגן;

(2) תעביר למפורטים בפסקה (1), לפי העניין, בתוך 24 שעות מגילוי הדליפה, דין וחשבון בכתב באמצעות פקסימילה או דואר אלקטרוני, והוא יכלול פרטים אלה:

(א) מקור הדליפה, מקומה, היקפה ונקודת הציון שלה;

(ב) התאריך והשעה שאירעה או שהתגלתה הדליפה;

(ג) סיבת הדליפה אם ידועה ותיאורה;

(ד) פעולות שביצעה ושכיוונתה לבצע לתיקון הדליפה;

(3) תמסור בתוך שבועיים מגילוי הדליפה, נתונים לממונה, לרשות הבריאות ולמנהל רשות המים, לפי העניין, על כמות השפכים שדלפו ועל פעולות שנקטה להפסקת הדליפה ומניעת הישנותה.

(ד) נגרם מפגע סביבתי עקב דליפה או קיים, לדעת הממונה, חשש סכיר שייגרם מפגע כאמור, תנקוט הרשות המקומית אמצעים כדרוש למניעתו או להפסקתו והשבת המצב לקדמותו.

11. רשות מקומית תפרסם באתר האינטרנט שלה וכן תעמיד לעיון הציבור במשרדה את אלה:

(1) נתונים לפי תקנה 5(א)(4);

(2) נתוני ביקורת תקופתית ותחזוקה לפי תקנה 8(ג);

(3) נוהל טיפול ברליפות לפי תקנה 10(א);

(4) דין וחשבון על דליפה לפי תקנה 10(ג)(2).

תחילה

12. (א) תחילתן של תקנות אלה שלושים ימים מיום פרסומן .
 (ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), תהיה תחילתה של –
 (1) תקנה – 5 שישה חודשים מיום פרסום תקנות אלה;
 (2) תקנה – 6 שנים עשר חודשים מיום פרסום תקנות אלה;
 (3) תקנה 8(א)(2) – ביום כ"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2014).

תוספת

(תקנות 2, 5(א)(4) ו-6(א)(1))

טור א' סוג קו צנרת	טור ב' משך הקיום בשנים
אסבסט-צמנט	30
בטון	30
פלדה	עד 10
P.V.C.	עד 20
פוליאתילן (סוגים שונים)	עד 35
פוליאסטר משוריין (GRP)	עד 25

ה' בחשוון התשע"ב (2 בנובמבר 2011)

גלעד ארדן
 השר להגנת הסביבה